

Uteriam horarum q̄s
canonicas appella-
m⁹ sub breui stilo di-
uina opitulate gr̄a
tractada assumpsi ego Albert⁹
de Ferrarijs de Placencia iuris
utriusq; doctor̄ q̄uis indignus
dicta quoq; doctor̄um in hac ma-
teria scribendum in unum redi-
gere curauim⁹. et que collecta erant
in hoc opusculo inserui et mate-
riam ampliaui eamq; sub claris
uocabulis cum allegacionib⁹ iur-
is p̄nēdo ad hoc ut unus quisq;
quomō et qualiter in horis dice-
dis habere se debeat inserui. Nec
existimet quisq; qd̄ docendi offi-
cium p̄pter hoc assumere uelim⁹
p̄cius discipulum a quocumq;
instruendum me cōstituo. p̄te-
stans qd̄ cum hęc materia diu-
na sit nō intendo aliud uelle uel
sentire nisi quod s̄c̄ta sentit ma-
ter ecclesia. Ideo ad ipsam ma-
teriam p̄cius cōdescendo eam
pro faciliore expedicione et intel-
lectu expediam per questioes ca-
piendo textum. ca. i. sub rubrica
de celebracione missarum situati
in decretalib⁹. et quem textū rep-
peri a nōnullis cōmentatū. Sed
ego laius ipsum cōmentabo ut
dixi p̄ut infra patebit. Et p̄uo-
dum cōgregato cōsilio in ciuitate
Agaten⁹. questitū fuisse ab
alijs patribus utrum presbiter
omnes horas insimul legere pos-
sit de mane si propter opus tu-

rale alis aut impeditis fuerit
hoc questio cōsiliū respondeat
et de responso suo legem facit in
forma que sequetur ad litteram
Presbiter mane matutinali ex-
pleto p̄sum seruitutis sue scilicet
cet primam terciam sextam no-
nam uesperamq; p̄soluat ita t̄n
ut competentibus horis iux̄ pos-
sibilitatem aut a se aut a scola-
bus publice compleantur. De-
inde p̄radis horis et infirmis vi-
sitatis si uoluerit exeat ad opus
cūrale ieiunus ut iterum. nec si-
sitibus peregrinorum et hospiti-
um sub diuersorum communis-
cancium infirmorum atq; de fun-
ctorum seruitute possit secrete re-
dire. qd̄ ad statutam horam pro-
temporis qualitate. propheta di-
cente. Septies in die laudem di-
xi tibi. etenim septenarius nu-
merus a nobis impletur. Si ma-
tutine p̄ime tercię sextę none ue-
spere completor̄q; tempore no-
ctę seruitutis officia p̄solua-
mus. Nam de nocturnis et uigi-
lijs idem propheta ait. Media
nocte surgebam ad confitendū
tibi. Ex hys temporibus creato-
ri nostro super iudicia iusticie sue
gracias referamus. Est tenor cō-
stitucionis et capituli. nū ad lit-
teram. Nunc uenio ad questio-
nes quibus credo opusculū clari-
us reddi

Primo. Quęro quid sint ho-
re canonice. Respondetur scdm

Zen. q̄ sunt certa pensio diuini
cultui ab hijs qui in sortem
domini electi sunt deputata. de
qua sustentationem recipiunt
de patrimonio christi. et hec dif-
finitio colligitur in .c. cum securi-
dum de preben. et in .ca. clericos.
pri. distm. vel aliter hore cano-
nice sunt sacrificium siue hostia
laudis qua q̄s deo de fructu la-
biorum suorum offert pure pari-
ter et deuote. Hanc diffinitionem
ponit Guilielmus in cle. omnia
de celebracione missarum. vel ali-
ter et tercio. Hore canonice sunt
certa officia diuina certis tem-
poribus ab ecclesia instituta ad
que deo deuotus propter benefi-
cium officium vel ordinem obli-
gatur et hoc fm Caldunū. ego
aliam diffinitionem pono uides
licet q̄ hore canonice sunt que-
dam satisfactio obligacionis co-
tracte ppter beneficium ordinem
vel officium susceptum. ex qui-
bus et altero eorum. quis deuote
obligatur ad ipsas horas di-
cendas. et hec diffinitio compro-
batur per glosam in clementia.
si dominu in verbo seipsum in re-
liquijs et ueneracione sanctorum.
et per no. in .c. nisi cum prudem
de renū. per Zabarellam qui eti-
am hoc .ca. pri. comentauit et p
ea que notantur in .c. significa-
tum. de prebendis et in .ca. fina-
li de rescriptis. li. vi. q̄ inter rea-
pientem et conferentem benefi-

cium oritur contractus ita q̄ ex-
potest nedum ad horas istas di-
cendas: sed quecumq̄ onera be-
neficio incumbencia subire et si ea
adimplere nolit ab eo remoueri
poterit. ar. ca. relatum de clerico
no residente et .c. quia nonnulli
et .ca. inter. et ultimo. eo. ti. ideo
dixi q̄ sunt quedam satisfactio
quia sicut ad extinctionem con-
tractus inter creditorem et debi-
torem regulatur ipsa solucio. ut
instituti quibus modis tollitur
obligatio in principio. ubi dicit
textus. q̄ solucio eius quod de-
betur tollitur obligatio. Sic ho-
rarum persoluimus pensum. id e-
debitum seruitutis nostre. id est
obligacionis quia ratione bene-
ficii ordinis vel officij ipsi crea-
tori nostro obligamur. et iuxta
psalmistam Depces in die lau-
dem dixi tibi. Depces in die ip-
sum creatorem laudare iubemur
ut in hoc .ca. cauetur. Quelibet
istarum diffinitionum bona est
et fundatur in iure. Ad premis-
sa faciunt que habentur in q̄sti-
one que incipit. Quero quid si
clericus dimittat.

Secundo quero unde dicantur
hore canonice Respondetur fm
Guilielmū et Zen. in cle. i. de ce-
lebracione mis. q̄ ab oro oras qua
orando in puritate sciencie atq̄
deuocione et uigili cura dici debent
ar. ca. ubi periculum. s. ultimo.
hoc contractu debet et compelli

de electione libro vi. Vel dicuntur ab hora ex eo quia certis horis legi debent ut in .c. nostro comprobatur et in .c. dolentes eodem titulo et dicuntur canonicæ: quia a canone sunt inuenta per sanctos patres qui eas instituerunt in consiliis de quibus in .ca. nostro .p. .ij. .xcij. distm. et in .c. finali .xii. distm. et in dicta clementina unica et in quibus pluribus alijs locis et eas dici ordinant. pro eorum fundamento assumptas dictum psalmiste. Septies in die laudem dixi tibi et propter rationes de quibus in sequenti questione dicetur Dederunt pro regula ut has canonicas horas dicere debeamus: et ideo dixi a canone inuenta sunt quia canon idem est quod regula. pro regula ergo datur ut quisque presbiter aut in sacris existens seu beneficiatus ratione securitatis id est obligationis sue omni die legere septies tenetur. Item non solum dicuntur canonicæ quia a canone non sunt inuenta sed etiam diuine pro eo quia deo offeruntur et impenduntur. argumento capituli. gloriosus deus de reliquijs et ueneratione sanctorum libro vi. Item quandoque dicuntur uigilie ex eo quia animo uigili die debeant in .ca. i. per totum .xi. di.

Tercio. Queritur quantum numero sunt iste hore. Respondetur quod septem de quibus prophetatum est

per Dauid cum dixit. Septies in die laudem dixi tibi. ut super dictum est. Item septem sunt sicut septem dona spiritus sancti. xxxi. questi. peruenit. septem sunt dies seculi. Iuxta illud Orbis uoluitus. septies signat beata tempora. septem status quibus finietur mundus. septem petitiones in oratione dominica. septem psalmi penitentiales. septem dyacom pro quos designantur septem candelabra aurea que erant in templo domini. xxiij. dist. .c. dyacom. Item scribitur Leuitica. xvi. .c. quod Aaron de sanguine vituli. septem uicibus digito asperxit contra propitiatorium ad orientem. Aaron ipse est qui ad honorem sacerdotis uocatus existit de quo per apostolum scribitur ad hebreos. v. .ca. et Leuitica. viij. et .xxi. questi. i. et quod sacerdos qui accipit has septem horas ad psallendum in memoria vituli id est Ihesu christi crucifixi qui in ligno crucis sanguinem suum sparsit contra propitiatorium id est in conspectu diuine propitiacionis ut ipse nobis propicietur. Ita septem sunt hore iste per quas singulo die eius passionem recollere debemus. hec magistratia exemplata et si concludenda ad materiam non uideantur tamen fuerunt. de quibus in glo. septenarius istius capituli nostri licet non omnia ibidem contineantur.

Quarto. Iste sunt m...
he numero...
deur q... ideo...
as udu...
sionem salua...
dos patres v...
p...
temporis i...
mus ut pate...
anum legim...
nem uolim...
alys horis. p...
notatur. In...
tue tempore...
fuerit prim...
bis. Tercia...
abamina pa...
nebre per mu...
Emissus non...
hora. Despete...
sacra memo...
sto bisena...
ponitur hora...
Johan. And...
in hoc capitu...
da clementina...
mills mferat...
sequitur pro m...
ne
Quarto Q...
tatur comp...
has horas. s...
pnam in dido...
tuo comp...
tue comp...
pau signatur...

Quarto. Querō quare horę
iste sunt institute et inuente in
hoc numero septenario. Respon
detur q̄ ideo sunt institute vt p̄
eas reducamus ad memoriã pas
sionem saluatoris nostri p̄ san
ctos patres vt sic certis horis cō
petentibus pro memoriã tante re
demptiōnis ipsum sepius laude
mus vt patet. quia dum matu
tinum legimus eius dampnati
onem recolimus et sic de singulis
alijs horis. pro ut hys versibus
notatur. In matutino dampna
tur tempore christus. Quando
surrexit primam canit ordo fide
lis. Tercia cum canitur tunc est
talamina passus. Sexta sūt te
nebre per mundi climata factę.
Emissus nona diuinus spiritus
hora Vespere clauduntur christi
sacra membra sepulchro. Chris
to bisena id est vltima custodie
ponitur hora. Hęc habentur per
Iohan. Andre. et alios doctores
in hoc capitulo nostro. et in di
cta clementina vñca. Et ex pre
missis infertur alia questio que
sequitur pro maiori declaratio
ne

Quanto Querō que hora di
catur competens ad persoluēdū
has horas. Respōdetur s̄m glo
positam in dicto ca. nostro super
verbo competentibus. q̄ illa dici
tur competens que per sonum cā
pane signatur vel quocunq; alio

signo loco campanę. argumēto
a simili in. ca. In causis de electi
one. et in. ca. de officio custodis
et. ca. ius militare. i. di. et serua
ti consuevit in cathedralibus et
conuentualibus ecclesijs et s̄m
Ostien. et notatur etiam in dic
clemen. vñca. Sed in inferiori
bus ecclesijs et capellis consue
tum est tantum matutinum mis
sas et vesperas pulsari s̄m Joh.
Andree. de isto signo quōd signis
ficet. vide infra in questioe que
incipit Querō quomodo debeat
se habere. Et est questio fina
lis. Attamen ad has horas cano
micas dicendas congruo tem
pore et competenti vnusquisq; p̄
s̄biter in sacris constitutus et be
neficiatus esto q̄ in minoribus
sit tenetur quousq; campanam nō
audiat vel non habeat aut non
pulsat. de hoc infra lacus dice
tur. Vel dic scdm Paulum in di
cta clementina vñca. q̄ illa dici
tur competens que respondet
officio. Et aliqui dicunt q̄ me
dia nox pro matutino sit hora cō
petens. propter dictum Psalmi
ste. Media nocte surgebam ad
confitendum tibi. Sed in hoc q̄
ad quedam non bene seruatur.
et communiter consuetudo ge
neralis habet se in contrarium.
Vel aliter scdm Innocencium
dic q̄ illa hora dicitur competens
qua melius creditur populum

ad audiendum officium accessu
rum et si populum non habeat
tunc tenetur ea hora legere ho
ras suas que officio correspon
det. unde tenet qd tempore et ho
ra matutinali dicat matutinum
et hora prima primam. et sic de sin
gulis horis. vt sic iux significati
verborum conformemus in qualis
bet hora cui significatio deserui
re verba debent ar. ca. intellige
tia. de verborum significacione.
et l. labeo. ff. de suppel. lega.
quia a verbis regulariter non re
cedendum est. vt. ff. de lega. iij.
l. non aliter. et in. ca. ad audi
entiam. de decimis facit. ca. quo
miam virginibus. xxxi. questi.
prima cum multis similibus

Sexto Quero qui teneantur
ad has horas. Respondetur qd
quilibet clericus in sacris consti
tutus. et etiam in minoribus si
est beneficiatus. et ad hoc ex pre
cepto obligantur vt in ca. dolentes
de celebracone missarum et huc
opinio clare videtur probari per
ca. qd a te. et ca. diuersis falla
cijs. de clericis coniugatis vbi di
citur qd qui non valent ob im
mundiciam carnis seruire in di
uinis beneficijs ecclesiasticis sunt
priuandi et ad seculum possunt
redire. ergo ibi est casus qd pres
dicta iura loquuntur de consti
tutis in ordinibus minoribus et
beneficiatis et non de constitu
tis in sacris. quia si in sacris es

sent non possent ad seculum re
dite. ar. ca. primi de clericis con
iugatis. et per totum secundum
Ostiensem Guilhelmum et Zen.
in dicta clementina vnica. quia
a laycis fundantur beneficia et
redditus clericis pro sustentacio
ne eorum assignantur vt ipsi in
officio diuino eorum vices sup
pleant et pro ipsis horis debitis
et competentibus orent et psal
lant nisi iusta causa subsit ho
ram competentem non posse ser
uari. vt in predicta questione a
liquahter tactum est. et ideo be
nificiati non solum ad istas ho
ras tenentur ex statuto ecclesie
sed etiam ex obligatione iusti
tie vt no. in dicta clemen. vnica
alias si horas obmitteret in in
iuriam primo pro temporalib9
p eu datis ad sustentacione cle
rici spiritualia refundere obligan
tur. quia propter officium dat
beneficiam. vt in. c. finali de re
scriptis li. vi. et in. c. cum secun
dum de prebendis. et dignitatis
bus

Septimo. Quero an archi
episcopus vel Episcopus possit
dispensare cum clerico in mino
ribus constituto et beneficia to
vt non teneatur legere horas.
Respondetur qd no. argumen
tum notatur in. c. i. xi. distmcti
one Quia cum ppter officium
datum sit beneficiam merito no
potest nisi per solutionem officij

... obligatio ten
... attendo qd ho
... attendit ipsum
... ipsum deun
... confessionem seu
... obligatio que
... contrahitur m
... facti aut fu
... de qua oblig
... supra in prim
... deo per hom
... aut tel ap
... amentum aut
... ipsum deu
... in capit
... et faciunt ca
... in similia in. ca. a
... in fine de se
... in. ca. de eos y
... multis similibu
... tant hominem
... do capitulo sec
... bus
... Oatno. Q
... in minoribus
... tenet benefi
... sedm hosti
... clericis in mino
... habeat tenue
... non potest sust
... de consecra
... alatis in. p. ab a
... qd teneatur ha
... et hoc idem sent
... impetit sibi qua
... tenet beneficiam
... equamento a simi
... bus. xxxi. questi

hec obligatio remitti et presertim
attento qd hec obligatio non
concernit ipsum hominem solu
sed ipsum deum cui per propria
confessionem seu promissionem
fit obligatio que tacite nascitur
et contrahitur in susceptione or
dinis facti aut susceptione bene
ficij de qua obligatione dixi ple
ne supra in prima questione. et
ideo deo per hominem non potest
remitti aut relaxari. Sicut nec
iuramentum aut votum concer
nens ipsum deum. Argumentum
notatur in capitulo. de sponsali
bus et faciunt ea que notantur
in simili in. ca. cum ad monaste
rium in fine de statu monachoru
et in. ca. clericos. xxi. distm. cum
multis similibus secus si concer
nant hominem vt notatur in di
cto capitulo secundo de sponsa
libus

Quæstio. Quæro quid si cleri
cus in minoribus beneficiat ha
beat tenue beneficium. Respon
detur scdm Hostiensem. Qd si
clericus in minoribus beneficia
tus habeat tenue beneficium ita
q non potest sustentari dicit in
summa de consecratione et clerie
vel altaris in. s. ab aliquibus a
his. q teneatur has horas lege
re. et hoc idem sentit Goffredus.
et imputet sibi quia permisit se
ad tenue beneficium promoveri
argumento a simili in. capi. hor
rendus. xxxij. questi. v. et nota.

optime per glosam in. capi. cleri
cis vidum. xa. distm. et est ratio
scdm doctores ibidem quia sicut
vir tenetur ministrare uxori ne
cessaria que tamen abs debitu
reddere non potest vel abs dote
sufficientem non dederit viro vn
de posset onera matrimonij sup
portare. vt in capi. proposuisti.
xxxij. questi. vij. ita et clericus
quus a sponsa sua spiritali. id
est ab ecclesia debitum sustenta
tionis necessariorum non percipit
at officiare tamen eam tenetur
in diuinis et temporalibus neces
saria ministrare et ei onera sup
portare et dicat cu apostolo Deo
sacra et esurire et abundare. et
omnia possum in eo qui me con
fortat. scribitur ad philp. iij. ca
pitulo et in. ca. q dicit. xli. dist.
et notatur in dicto ca. clericis vi
dum. et alibi inquit idem Apo
ad ea que opus mihi erant mi
nistraverunt manus ita haben
tur hec verba etiam in. capitulo
primo. xxi. q. i. in glo.

Nono. Pone q clericus in mi
noribus beneficiatus est absens
a beneficio suo ex causa raciona
bili a ab ipsis horis excuset pser
tim si faciat per substitutu suu
Rnde q Pe. et Abbas videtur
tenere q sic in. c. nostro. r dicit
q hoc. ca. non obstat quia loqui
tur de pbro et non de clerico i mi
noribus existente ibi du dicit tex.
pbr matutiali officio expleto rē

quã p̄sbyter tenetur duplici
racõne scilicet ordinis et benefi-
cij ad horas canonicas. Idem te-
net Guillelmus in dicitur clemen. vni.
dicens q̄ constitutus in sacris
ab horis excusatur sola infirmi-
tate. Sed alius beneficiatus mul-
tis de causis potest excusari tum
propter consuetudinem vel ali-
am causam. Sed in sacris cõsti-
tutus racõne ordinis obligatur.
Breuiter in hac materia dicam⁹
cum Innocentius cuius opinio cõ-
muni tenetur dicente q̄ be-
nificiatus etiam si in minorib⁹
existat has horas personaliter
persoluere obligatus est per iu-
ra supra allegata in questi. que
incipit. Quero qui teneant ad
has horas r̄. r̄ in questi. se. r̄
se. Nam beneficium datur prop-
ter officium vt in. c. finali. de re-
scrip. li. vi. et iste labor consistit
in labore et facione personali.
vnde per alium expediti non po-
test. et facit ad hoc clemen. vni.
preallegata in v. fructuum labo-
rum suorũ. ergo per seipsum
et nõ alium quia eius industria
videtur ad hoc electa. ar. c. fina-
li de offi. dele. Et quis forte ex-
onere beneficio incumbete r̄ pp-
ter eius absentiam facit per ali-
um deseruiã beneficio attamen
ab horis nõ dicendis nõ excusa-
bitur. Et quis textus noster di-
cat de presbitero attamen Idem
est de dyacono et de constituto

in minorib⁹ dummodo alias be-
nificiatus fm̄ cõmunem opinio-
nem doctorum. Et attende quia
hoc verbum presbiter large hic
sumitur. sicut sumitur in simili
in. c. iij. de vi. et hone. clei. et in
c. ij. de cohabitacione cle. et mu-
lierum. Vnde et si non racõne or-
dinis quia in sacris non sit con-
stitutus tamen racõne beneficii
sibi collati vt officium dicat co-
getur. et in hoc non valet con-
suetudo cum tenderet ad dimi-
nutionem cultus diuini vt. ar.
c. finali de rescriptis. li. vi. r̄. c.
penultimo de cõstitutõibus de
hoc dictum est aliquid supra in
questione que incipit quero qui
ad has horas canonicas tene-
antur

Decimo Quero quibus lice-
at intrare chorum quando diui-
na officia celebrantur vel legun-
tur. Respondetur secũdum san-
ctum Thomam q̄ omnibus cle-
ricis etiam simpliciter tonsura-
tis licitum est ingredi chorum r̄
cum alijs officiãre. argumento
ca. psalmista. xxij. distim. excep-
tis tamen illis ecclesijs que per
speciale statutum aut antiquã
consuetudinem extraneos cler-
icos non admittunt nisi in ea-
dem ecclesia beneficiati sint aut
officia habeant aut beneficiato-
rum aut officialium ipsius eccle-
sie familiares existant. In eccle-
sia nostra Placentia cuius ego

Archipresbiter suū q̄ uis indig-
nus est consuetudo q̄ nemo ad-
mittitur cum alijs in choro cum
habitu seu superpūcio ad cantā-
dum nisi sit beneficiatus aut of-
ficiatus in eā. ymmo nec familia-
res beneficiatorum admitteban-
tur. sed ego in tantum dixi q̄ ad-
mittuntur et bene quia familia-
res censentur eodem iure ipsorū
beneficiatorum. ergo merito des-
bent eodem priuilegio gaudere.
r̄c. ca. ecclesiarum seruos. xij. i.
questi. ij. pro hoc facit. lex. cum
precatum. i. questi. ij. ff. de pre-
catijs ubi dicitur q̄ si quis pre-
catio supplicauit ut michi fun-
do morari liceat et suis etiam ui-
detur esse concessum. ad hoc fa-
cit lex secunda. ff. primo r̄ lex se-
quens. ff. de usu r̄ habitacōne.
C. de aduocatis diuersorum iur-
dicū. l. restituende. et presertim
in hoc casu fauorabili. quia cul-
tus diuinus augetur. r̄ melius
decoratur in multitudine seruū
enācum r̄ etiaz coruscat dum cle-
rici in habitibus r̄ superpūcijs
ut moris est sunt ibi psallentes
et cantantes. Non obstat si di-
ceretur q̄ consuetudo non est ex-
tendenda extra casum suum. et
sic iura preallegata nō videren-
tur suffragari. ut notatur p̄ In-
nocentium et Johan. Andree in
ca. finali de officio Archidiaconi
pro hoc facit lex p̄ma v̄m. camus

.ff. de itinere actuq̄ priuato et
de honorum possessione. l. sed cū
pro ut notatur in racōne sui. q̄a
ymmo etiam consuetudo recipit
extensionem. presertim in mate-
ria fauorabili ut in allegato ca.
casu nostro. Sed bene fateor
secus esse in prescripcōne. et ra-
tio quia cum prescripcō sit factū
et consuetudo ius priuatum ex
moribus vtentium. r̄c. facilius
extenditur ius q̄ factum. et idē
dicunt doctores in dictis iurib⁹
et facit. ca. auditis de prescripcō
nibus. ymmo tales familiares
quos clericos apud nos vocam⁹
debent presbiteri habere qui eos
in officijs adiuuent. ut notatur
in. ca. ij. de vita et honestate cle-
ricorum et in glo. r̄ in canone se-
dulo. xxxviij. distincti. facit ad
premissa optime. capi. licet. de
priuilegijs libro. vi. m. ver. pri-
uilegium concessum singulis p̄-
sonis ut possint audire diuina
tempore interdicti. extenditur e-
ciam ad familiares. si ergo in p̄-
uilegio hoc habet locum. ergo
a foriori in consuetudine que ius
est ut in capitulo finali de consue-
tudine. et capi. cum contingat.
de fo. p̄tenti. r̄. C. que sit lon-
ga consuetudo in rubro et nigro
ex quo infero q̄ tales non sunt
censendi extranei. Sed intelli-
go alias non familiares esse ex-
traneos etā si de eodē uico oriūdi

fint et nō cōfueuerūt recipi. ād
hoc de sup. negli. prela. r. ij. me
lius facit. l. si. p. filiq. C. de iure
do. C. de re. vx. adio. l. vna. p.
videamus. ad finem layci et si
possint psalmos et oracōes sub
silencio dicere tamen non debent
int̄uire chorū nec stare mixtū
cum clericis eo tempore quo di
uina celebrantur. vt in. c. i. de
vita r. hone. cleri. et c. sacerdotū
de consecra. dist. i. Et an possint
aut debeant dicere Domin⁹ vo
biscum. infra dicam in. q. que i
cipit an excoīcatus

Vndeāmo quero an sit licitū
templarijs et alijs conuersis re
ligionum intrare chorū et canta
re seu psallere cum alijs officia
tibus clericis ecclesie vltius. Re
spondetur fm̄ Johem An. et ali
os doctores quoniam in hoc pa
rificantur laycis quibus nulla
tenus permittit̄ vt dictum est i
q. precedenti quous repiatur vt
inquit Ostien. nonnulli princi
pes in eorum capellis ex eorū de
uotione que summe in hoc lau
danda est facientes has horas
sibi celebraū a clericis r. ipsinet
cum clericis ipsas dicunt. Da
ne intelligo q. tales eorum ca
pellefūt loca puata. ar. c. cū ca
pella de priuilegijs. r. c. si quis
etiam de conse. dist. i. Et attē
de etiam q. talium deuotio est
multum comendanda dummo
do ecclesie curate non sit preiu

ditium. ar. c. tua. de decā r. nō.
in die. c. cū capella r. in hoc. c. nō
ltra per Joh. An. de premissis

Quodeāmo quero quid de be
neficiato clerico r. quocūq. alio
promoto ad sacros ordines qui
suspensus est ab officio vel exco
municatus an teneatur ad ho
ras canonicas Respondetur q.
sic. Nec obstat q. excommuni
cati vel suspensi depositi aut de
gradati non debent sacra tange
re. per no. in. c. ad eius vero a. bi
tum. de consecra. dist. v. Item
nec id quod dicitur in psalmo.
xlj. Deus deorum domin⁹. ibi
dum dicit peccatori. quare tu enar
ras iusticias meas per os tuum
habentur etiam verba hec in. c.
porro ij. questi. vij. circa finem
quia licet excommunicatus et
alij de quibus supra non debent
sacra tangere aut ecclesiam in
trare presertim tempore diuino
rum. non tamen excusantur ab
officio quia non sequitur excom
municatus non debet intrare ec
clesiam. r. c. ergo non tenetur
has horas legere. ar. c. cum dile
ctus. de offi. ordi. l. papinianus
exul. ff. de mili. quia ex sepatis
nō infertur vt ibi dicitur ad id
quod dicitur quare tu enarras.
Distingue aut querit̄ an frustē
tales legant quo ad meritū vi
te eterne. Et dicendum esse vi
detur q. sic. quia ex quo nō sūt
in gracia vitam eternā pmerēti

non possunt. ca. Si quis contu-
statis. xi. dist. Cum ibi notatis
aut quo ad aliud videlicet ad di-
minutionem pene et similia de
quibus per doctores in capitulo
Quod quidam de penitencia et re-
missione et tunc dico qd non fru-
stra legunt qd solvunt debitum ad
quod obligantur pro eo quia le-
gendo horas liberantur ab obli-
gatione qua tenentur astricti :
quia incurunt peccatum prop-
ter ipsarum omissionem cum ex
precepto ad hoc teneantur. Nec
propter excommunicationem .
re. ab hoc debito absolventur
sicut in simili dicimus de debi-
tore excommunicato qui tamen
suo creditori satisfacere tenetur
non obstante excommunicatio-
ne. immo et conueniri potest. vt
in capitulo Si vero. de senten-
tia excommunicationis. et capi-
tulo excommunicamus sibi cre-
dentes. de hereticis facit capitulum
intelleimus de iudicijs. Nam
clericus ratione ordinis aut be-
neficii dicitur debitor ipsi creato-
ri nostro qui est creditor. quod
probant verba textus ca. nostri
ibi pensum. idest debitum serui-
tutis sue. idest obligacionis qua
astringitur deo persoluat re. Et
ex hijs pz quid sit in presenti que-
stione tenendum

Decimoterzio. Querit an ex-
communicatus suspensus aut
depositus debeat aut possit pub-

lice has horas dicere. Responde-
tur qd priuatim aut secrete de-
bet ipsas persolvere ita qd a nul-
lo audiatur immo tenetur dum
modo non faciat hoc quasi vide-
atur officiare ecclesiam vt nota-
tur per glo. fina. capi. penultimo
xviij. dist. Et colligitur etiam in
ca. Si quis episcopus. xi. questi-
one iij. Debet enim ad instar la-
ici horas suas et oraciones dice-
re et sine dominus vobiscum. In
loco istorum verborum dicat Dne
exaudi oracionem meam. sicut la-
icus facere debet. quia hoc com-
petit ad dignitates ordinis qua
dignitate per excommunicatio-
nem. re. et inobedientiam se in-
dignum facit et desinit esse me-
diator inter deum et homines p
ipsam inobedientiam et quia ab
ecclesia et eius communione ab-
scisus est vt notatur in dicto ca.
nostro et p speculatore eodem ti-
tulo. s. ij. super verbo. quid si ex-
communicatus celebrat et ab ar-
chyacono et Johanne. Andree
in nouella capitulo primo. et de
sentencia et re iudicata libro sex-
to versi. dampnabiliter. et per
Zenselinum in dicta clementi-
na unica Sed neqz clericus qua-
do solus legit horas esto qd non
sit excommunicatus. argumen-
to capituli. hoc qd. de consecra-
tione prima. Nam hec o-
ratio Dominus vobiscum deno-
tat pluralitatem personarum.

et ideo ad min⁹ dnt eē due alie
pſone vltra pferētē pſonaliter
Eodē mō de miſſa que nō debet
celebrari niſi duob⁹ ſaltē pſenti
bus: q̄ pluralis locutiō duorum
ſaltē numero debet repleti. vt in
dic. c. hoc q̄. et in c. pluralis. de
re. iu. li. vi. Et ideo cū ſolus di
cat officiū. loco illoꝝ verborū di
cat. Dñe exaudi orationē meā.
cogita ſi bene dico rē. et ego vi
di ſeruari taliter et egomet ſer
uo hūc ordinem. Et ſic illa offi
cia p̄t ex cōmunicatiōis et ſuſpen
ſus rē. ſeruare et legere eodē mō
q̄ ſup̄ dictū eſt p̄ter miſſam q̄ il
lā nec publice nec p̄uatiū dicē
debet aut poteſt vt no. in. c. il
lud de cleri. exco. et p̄ tōtū illum
ti. et de hoc in. q. q̄ ināpit. Que
ro de hīc q̄ liceat intrare chor.

Decimoquārto. Querō an li
cēat clerico in ſimul omēs horas
dicere. et q̄n. Et an ſit de cōſilio
vel de p̄ceptō. Rñdetur q̄ niſi
aliq̄s ſit ex rācōnabili cauſa oc
cupatus. q̄ ſic. vt p̄batur p̄ tex
tū noſtrū. ibi dū dicit q̄ poteſt in
ſimul eas legere. ar. c. s. eo. de
vfu. q̄ pl⁹ videt̄ facere q̄ debito
tpe debitū p̄ſoluit q̄ poſt logū
tps p̄teritū. de plus peti. c. vni.
Et Joh. Andree videt̄ ſentire q̄
ſit de cōſilio Et idē alij et Immo.
et Zabarella et p̄ eoz opimione
facit: q̄ ita de cōſuetudie genera
li. que eſt optima legū inēpres
ſeruatur. ar. l. minime. ff. de le.

ga. et. c. cū dilectus De c. fue. q̄
Papa Cardinales et magni p̄
lati et multi alij etiam inferiores
ſibi has horas legūt vſq̄ ad. vi.
aliq̄n vſq̄ ad. ix. icluſiue. et hoc
ex eo faciunt q̄ hīs completis
maḡ habent expedire vel alias oc
cupatiōes multas rācōnabiles
poſſunt ſupuenire. et in talibus
melius eſt p̄uenire q̄ p̄ueniri. et
p̄ſertim q̄n hora eſt ap̄ior. ar. l.
ij. ff. de. v. ſignū. Tūc dicūt In
no. et Oſti. tutius fore vt cōpetē
tib⁹ horis dicātur. et Jo. An. et
am videtur hāc opimionem am
plecti ex eo: q̄ recitat hystoriam
de quodā heremita qui q̄nq̄ tar
dius q̄nq̄ citius. et q̄nq̄ debita
hora ſuas legebat horas. Vñ cū
heremita queſiuiffet ab angelo
hui⁹ diuerſitatis cām. rñdebat
ipſe ſibi ſe bonas vuas deferre
q̄n cōpetentib⁹ horis p̄ſoluebat
horas ſuas Alciadas q̄nq̄ q̄n p̄ue
mebat hora debita Marciadas
v̄ro q̄n alijs occupatiōib⁹ in
uolutus tardius eas horas lege
bat. Ego v̄ro bene credo q̄ bene
facit clericus et cōſulcius ſi debi
tis horis et cōpetētib⁹ penſū ſerui
tutis ſue p̄ſoluat ad hoc facit. c.
dolētes. de. ce. miſ. vbi accūt re
darguūt hī q̄ debito tpe nō ſur
gūt ad orandū et hoc no. in cle.
i. infra eo. ti. ſi v̄o occupat⁹ eſſi
iūſtis occupatiōib⁹ et tūc horas
ſuas niſi legē p̄terit ſecus ſi n̄
occurūt occupatiōes vt p̄bat

postea ex textu litteraliter in prin-
cipio ut supra dixi. Nam a ver-
bis ipsi textus non est recedendum
non aliter. ff. de lega. iij. et. ca.
ad audienciam De dec.

Decimo quinto. Quæro de quæ-
tidiana. q. Quid de scolariis
qui occupantur studio literarum. An
possint in se ipsos soluere horas suas
Respondetur prima facie quod non
quod preterit boni maxime temporali
nullum malum est faciendum.
ar. c. non est putanda. i. q. i. r. c.
non magne. ne clerici. vel mo. ubi
glo. i. amplissime de materia di-
cit primo debet potius omnia ma-
la pati quam malo consentire. c. sa-
ctis quod metus cau. cum ergo
scolaris circa studium intendat
propter commutatum temporale vel a-
liam ambitionem. ergo ex hoc
non debet horas legere debitis ho-
ris et congruis minime. Aduerte
ad infra dicenda. Nam scientia
non potest sine studio acquiri et
ipsa est que multum necessaria
existit pro vniuersali regimine
totius orbis et bono salute dei ec-
clesie que vitis literatis superabun-
dare quod ut fructum ab ea afferat
oportunitum. c. gratie de preben. et
c. cum ex eo. de elec. li. vi. et. c. fi-
ne de. vel mona. ubi per homines
litteratos dicitur fides catholica
multo in expugnabili circumangi
et sic ex his liquet quod in heretico stu-
dio sit opus meritorium. et dicit
scriptura. Beatus vir qui inue-

nit sapientiam et affluit prudentia
melior est acquisitio eius au-
rum et argenti puri et purissimi fru-
ctus eius. et omnia que deside-
rantur huic non valent compara-
ri. Et alibi dicitur pretio nume-
ratio comparari non potest. Et ho-
minem nobilitat. ut. ff. de vari.
et extraordi. cog. l. i. s. est que-
dam. et non per glo. in. c. de multa
de preben. Fateor quod principale
propositum studentis non debet esse
circa lucrum. quia crimine aua-
ritie irretitus esset. C. de muner. i.
prim. l. confessio. unde si suum pro-
positum ad bene operandum verse-
tur principaliter non peccat si me-
retur in consequentiam potest spe-
rare lucrum et honorem sicut dicitur
de presbitero qui potest locare o-
peras suas hoc est et principaliter
celebret missam et alia offi-
cia et in consequentiam sperare lu-
crum et petere mercedem si indi-
geat. ar. c. significatum de prebe.
Et sic scolaris potest se hoc mo-
do habere ac deo utrumque redde-
re scilicet debitas laudes et inde ho-
nesta opera ut est studium facere
per tanto ut vnum propter aliud non
impediatur secundum sanctum Thomam in
quadam. q. quodlibet fuit et Za-
barella idem sentit. Dicit Osi-
et Ioh. An. quod libenter viderent
quod fauore studij non curati bono
zelo ad studium occupati tenentes
vicarium excusarentur ab his ho-
ris canonicis dicendo officium bene

Marie et ex predās vides quid
sciendū est de .q .

Decimosexto Quæro quia in
textu fit mencio de missa an pos
sit p̄biter missam celebrare ma
tutino non expleto . Respondeñ
q̄ nō nisi in maxima necessitate
vtp̄uta si quis infirmaretur vs
q̄ ad mortem et sacerdos nō ha
beret hostiam cōsecratā et ess̄ pe
riculum in mora quia tunc poss̄
missa celebrare matutinali offi
cio nō expleto . sc̄dm̄ Guiltelmū
in li . sacramentali tractato p̄ Za
barellū .

Decimosextimo . Quæro q̄a
in textu nostro fit mencio ibi in
verbo iterum . et sic videt̄ sen
tire q̄ iam celebrauerat et q̄ ite
rum poss̄t celebrare aliam mis
sam eodem die an hoc verum sit
respondetur q̄ nō regulariter vt
inquit Augustinus felix est qui
valz vnā missā in die celebrare .
vt in .c . te referete . de celebraōe
mis . et quotidie celebrare nec
laudo nec vitupo . Dicit idēz Au
gustin⁹ et in .c . quotidie de cō
secra . dist . i . Verumtamen sūt
quidam casus necessitatis quib⁹
bus licitum est p̄bitero duas ce
lebrare missas in die quos ponit
glosa . fi . in .c . cōsuluisti . de cele
mis . vtp̄uta adueniente causa i
firmoerū vt inquit textus noster
vel cum aliquis post q̄ celebra
uit vel adest causa vultatis vel
honestatis . vt dicta missa super

ueniat aliqua magna p̄sona q̄
velit missam audire . ar . c . nostū
et .c . sequētis et die natalis dñi
vt in dic . c . cōsuluisti . abs suffi
at vnā in die missam celebra
re ex eo qd̄ d̄t in dic . c . te referen
te . attamen quia expresse nō p̄
hibetur p̄biter pluries in die ce
lebrare ex eo qd̄ dicitur in dic . c .
cōsuluisti . ibi suffiat sacerdoti se
mel in die solūmodo vnā mis
sam celebrare . et dicit glo . posita
sup verbo necessitatis in dic . c .
cōsuluisti poterit pluries celebra
re videlicet vnā missam de die
et aliam p̄ defunctis . et quoties
celebrat togens corpus et san
guinem xpi sumat de conse . di .
ij . cōperimus . et attende q̄ si p̄
biter debet etiā missam celebra
re nō debet sumere vinū quo di
gitos lauet q̄a tūc fumēdo vinū
p̄fusoz digitorū nō poss̄t aliā mis
sam eodē die celebrare vt inquit
tex . in .c . ex parte . de cele . mis .
et ratio quia nō est ieiunus . Et
an qui nō potest vinū bibere pos
sit pmoueri videt̄ tex . de h̄ . in .c .
ip̄si apostoli . ij . questi . vij . Dic
breuiter q̄ non vt no . glo . mag
na circa mediū suū in dic . c . ip̄si
ap̄stoli . quia oportet ip̄sum cōi
tare et iō debet vinū bibere vt in
c . eps̄ deo . de ase . di . i . et i . c . pa
cta de ase . di . i . Ego laudat̄iq̄
oio p̄br̄ vbi nēctas et casus s̄ no
miati n̄ sūt p̄caueat ne pluries i
die missā celebret . n̄ obstat q̄ i

dic. c. cōsulūsti. exp̄sse nō phibetur. p̄mmo exp̄sse prohibetur dum tex. dicit et v̄titur hoc verbo sufficiat quod imperatiuū est includit in se phibitiōne quia quod precipitur impatur et qd̄ impat̄ necesse ē fieri. c. qd̄ precipitur. xiiij. q. i. Nam casus necessitatis quibus potest plures missas dicere expr̄muntur in iure videlicet in dic. c. et. c. cōsulūsti. et. c. ex p̄te. et. c. referente ergo ultra illos casus videntur iura phibere: quia non permitunt casibus illis ergo in reliq̄s phibentur. ar. c. nome. de p̄sumptione: quia si in vno cōceditur in reliquo negatur. dic. l. cum ita legatum. ff. de condi. et mon. et. l. cum lex. ff. de legi. r̄ sic p̄r cōsequens peccat. quia contra legē phibitiuā facit. ar. c. i. de maio. et obedi. in v. d̄taxat p̄ doc. Cogita si bene dico in cōsciencia tua. et quādo celebras si celebras p̄pter casum necessitatis aut cupiditatis. quia deus est desup̄ cuncta cognoscens et corā cuius tribunali stare debis in suo tremendo iudicō. c. p̄. de re iudi. li. vi. Ista dico p̄pter nōnullos qui passim nō videntur duas missas in die celebrare nō attendentes qd̄ vbi nētas per alios si. bleuari potest nō debent duas missas in die celebrare. vt no. in dic. c. cōsulūsti et in. c. nō et in alijs iurib⁹ sup̄

allegatis

Decimooctauo Querō ā missa sit de hōis canonicis Respon detur s̄m glo. sup̄ verbo fructum labiorum tuorum. in dic. clemē. vni. de cele. mis. qd̄ nō: sed bene est de officijs. et sic bene inferitur qd̄ appellatiōne officiōrum continetur missa et nō appellatiōne horarū canonicarū. patet quia Ep̄i de honestate solum tenentur ad missas dicendas vel audiendas. c. si. de priu. li. vi. sed ad horas canonicas tenent nō solum de honestate sed etiam de necessitate. et ita tenent Guil. Paulus et Stepha. idem fatentur et dicunt cum glo. p̄alle. qd̄ interdum distribuōes in ecclesijs sūt aut statuuntur ita p̄missa sicut p̄ alijs hōis canonicis et ad hoc facit clemē. vni. ca. de reli. et venera. sanctorū r̄c. Sed vide si Ep̄i negligant missas dicere. tūc peccant et puniri possunt si hoc ex cōtemptu agant vt no. p̄ glo. r̄ doc. in. c. si quis aut legare dotē

Decimonono. Pone qd̄ clericus beneficiatus non veniat ad eccliam et nō vult stare in choro et interesse diuinis officijs. et si est ibi dedignatur cantare aut os aperire cum alijs officiantib⁹ quasi existimet hoc ad dedecus et vituperiū et quadam elatione inflatus q̄uis promptus sit distribuōnes r̄ redditus b̄nificōrum

nedū capere sed rāpere. et quī pa-
tius intēret diuinis officiis. ut
ipias distribuōnes nō pdat et
redditus q̄ nostro officio. et q̄t
sunt si nō sentiret distribuōnes
nō ponerēt pedem in ecclā. An ta-
lis possit cōpelli ad officiaandam
vna cū alijs. Respondetur q̄ sic
et preferā si dieb⁹ solemmb⁹ ab-
sens fuerit quib⁹ maxime bene-
ficiati a suis beneficijs abesse nō
debent. p̄mo tales absentes pos-
sunt tūenno a cōione suspendi
ut in. c. Si quis in clero. vij. q. 1.
i. de cōse. dist. i. Si quis etiam
d̄t tex. in dic. c. Si quis. Q̄ cle-
ricus nō d̄z eē ab ecclā p̄ tres eb-
domadas. p̄ hoc faciūt ea q̄ no.
in rubro et nigro de cle. nō resi.
et. c. puenit. de appel. et dū sūt
in ecclā beneficiati d̄nt eā officia
re videlicet cantando et alia fa-
ciendo cum alijs officiantib⁹. Et
si nolunt p̄missa facere poterunt
ad hoc cōpelli ea rācōe quia eo a-
nimo et intencōe dant reddi-
tus et distribuōnes ut opas sus-
as prestare debeāt hoc est diuī-
na officia legere et cantare. ar. c.
significatū. de p̄ben. et. c. dispen-
diosam de rescriptis. li. vi. nam-
sic operando pensū seruitutis sue
p̄soluit clericus. ut mādat tex.
noster in dic. cle. i. et. c. dolētes
de cele. mis. et si nō velit ita face-
re et pseueraret in sua inobediē-
tia et p̄tinacia si ecclā aut benefi-
ciū carat debito suo et officijs

diuinis poterit p̄uauā. ut in. c.
puenit et. c. tue etiā. p̄ totum de
cle. nō resi. nā beneficiū cōfertur
eo animo ut in eo fiant residētia
et diuina officia p̄pter que bene-
ficiū fundatū et dotatum est ce-
lebretur. c. relatū. et. c. q̄ nōnulli
de clericis nō residentib⁹. Et de
hoc vltio s̄visū est aliquid in. q.
que incipit. Quī ad has horas
teneatur.

Dicesimo. Quia de vitis ec-
clesiasticis est dictū hucusq̄. Si
quid de monachib⁹ l̄atis an pos-
sint alta voce et solenniter diuina
officia celebrare dimissis aliquo-
rum opinionib⁹ cōsiderata. sue-
tudine vniuersalis ecclē breuif.
Et quia in benedictione dicunt
aliquē aliquē ordinem rāpe. nā
aliquē ex eis dyacomisse appellā-
tur et ordinem rāpiūt in bene-
dictione. c. dyacomissa et ibi no.
p̄ glo. et Archi. xxvij. q. i. Is ta-
men ordo et si nō sit de septē ordi-
nibus ecclē s̄m. s̄mo. de quib⁹
septem ordinib⁹ habetur in. c.
p̄br. et capitulis sequētib⁹. xxij.
dist. Attamen talis status suffi-
at ad diuina officia dicenda. et
quīs talis dyacomissa quā nos
abbatissā appellam⁹ legat ome-
liā vel euangelium in matutino
qd̄ ex causa deuocōis et in cōsola-
tionē sexus feminei ab ecclā cō-
dit quīs quidā dicat q̄ i. p̄tib⁹
Italie dyacomisse nō hēant n̄ tū
dicūt. D̄ns. vobiscū: s̄ loco illi⁹.

dicere debent. Dñe exaudi orā-
cionem meam. sicut faciūt layci
put dixi in. q. que incipit Que-
ro an excommunicatus Item nec
euangelium legūt in missa nec al-
tari ministrant. ut in dic. iuribus
in principio allegatis. de co-
ha. de. et muli. c. i. quibus male
seruetur et ideo male

Vicesimo primo Quero quia
dictum est supra de eo qui habet
beneficium quod teneat dicere has
horas. Sed quid si habeat plu-
ra beneficia an teneatur has ho-
ras canonicas pluries dicere Re-
spondetur quod prima facie videtur
dicendum quod sic: quia onus debet
correspondere emolumento. vij.
q. ij. caritatem. et. vij. q. i. aduer-
sitas. ille ergo qui duplex bene-
ficiū habet duplici onere gra-
uari debet. et utriusque beneficii
onera subire. ar. c. cum capella.
de priu. et ubi capiat quis emo-
limentum ibi seruiat. et si in utro-
que capiat in utroque debet seruire
ar. no. in. c. significatum de p. be.
quia recipiendo beneficium primum
et secundum videtur se obligas-
se velle subire onera utriusque: sicut
inter cetera onera beneficiorum
que habeat quodlibet beneficium
est quod dicatur officium et propterea
dicitur dare beneficium. c. si. de re-
scip. li. vi. et de ista obligatione
quod contrahitur vide. sup. in. q.
que incipit Quero primo quod sint
re. Item legitur quippe quod non est fe-

rendus qui lucrum amplectitur
onus autem subire recusat. l. vni.
f. ij. C. de cadu. tol. Coueniens
iustum et equum est ut postquam ex utro-
que habet consolationem et fructum
capit et locum occupat et ea intem-
pione collata sunt sibi beneficia ut in
eis in diuinis seruiant. c. relatum
de de. non res. merito debet duplex
onus subire si duo beneficia habe-
at videlicet horas canonicas plu-
ries dicendo pro utroque beneficio. ut
sic inueniatur princeps passionum
sicut est princeps consolationum. c. i.
de sepul. Solucio quibus premissa
argumenta prestringant et videan-
tur concludere attamen in contractis
um se habet generalis consuetudo
et tam etiam quam Papa et Car-
dinales et ceteri sciunt et patiuntur
ergo hoc pro lege videtur tenendum
quod autem sit bonum vel malum vel aut
deo gratum vel ingratum cogita. Et
dicunt aliqui quod si confertur beneficium
um vni alio habenti pro eo: quia fit
collatio talis que sapit dispensationem
ut possit esse pluralis in be-
nificiis cum quodlibet beneficium re-
sidentiam requirit. ut in. c. si grati-
osi. de rescip. li. vi. videtur etiam
dispensari in quadam rationem ut
tamen semel horas dicat Sed ista ratio
non placet inquit licet etiam vel Pa-
pa patiat non tamen de dispensatum
ar. c. cum iam dudum de prebe. in fine.
et ibi glosa bona et non in dic. c.
omnis Possent eorum ratio habere
re locum: ubi beneficia essent

Soluções .l. scire .ff. de v. obli.
Actū vt dixi cōtractū seruiatur
ita regio decisū p sc̄m Thomā in
quotū suo secundū q̄ Zab. ip̄
sū recitat dicentē q̄ sufficit cleri
co plura beneficia habēti q̄ suū
officiū semel dicat. et ita de fa
cto seruiatur vt dixi. nescio tamē
in seculo alio aut futuro si rep̄ri
am ita seruiatur vt dicitur. cogita
in cōsciēcia tua si bñ dico.

Vicesimosecūdo Querō pp̄t
supius dicta q̄ si in duab⁹ eccle
sijs in quib⁹ est beneficiatus si
unt diuersa officia cui⁹ ecclē of
ficiū debeat dicere. R̄ndetur fm
sc̄m Tho. quē recitat Zaba. in
hoc nr̄o. c. et in cōmento siue rep̄
tione quā sup eo fecit. Idē nāq̄
Zabā. fuit homo optim⁹ necnō
canonū monarcha. multa quī
dem iuris canonici cōmentaria
cōpilauit. tandē Cardinalis flo
rentiē effectus florentin⁹ nūci
pabatur ob suarū virtutū flore
necnō sciēcie p̄funditatē ad cui
us fidem videntes eū attestari
valent. ad idē testimonium
eius secundo loco cōmentaria ac
cedāt cui⁹ p̄fecto nomē de Zab
barellis fr̄atiscus erat. Dicunt
ergo ipsi. S. Tho. et Zab. q̄ di
cet officū illius ecclē in qua ha
bet maiore gradū et dignitatem
v̄puta: q̄ mona ecclā est ip̄osi
tus vel archiep̄s biter. in alia v̄
simplex canonicus q̄uis p̄bēda
canonicus sit pinguior Ego ve

eo in h̄ar. q̄. putō aliter dicendū
sic distinguēdo aut in nullo bñ
ficiorū residet et tūc p̄cedit op̄io
S. Tho. et Zab. aut residet in
maiori bñficio cui⁹ sit minoris
redditis et tūc debet sequi mo
res et v̄tū illius ecclē in qua resi
det et cōcordet se cū alijs officia
tibus in ipsa ecclā. ar. cle. fina.
de cele. n̄is. vbi dicitur q̄ clerici
debeant cōformare se in officio
cū hijs cū quib⁹ morantur. Item
et eodē modo dic si in maiori be
neficio residet ad hoc ed̄v̄t scā
dalū euātetur. c. m̄hil. de p̄sum.
et maxime q̄ scandalū euādū
est in diuinis officijs. vt p̄b̄t
in. c. finali. xij. dist. et p. xi. dis.
in hijs. Si vero ad partē velit
officiū altēius ecclē in qua non
residet dicere hoc potest. et laudo
talem virū: q̄ tūc v̄triq̄ bñficio
in officio satisfait. Sed quis ē
hic homo p̄fecto mirabilia faci
et i vita sua et nescio si h̄is isti
est inuētus

Vicesimotercō Querō an ele
ricus non deuote horas suas le
gēs vel aliquid omittēs v̄puta
sinopando aut v̄ba nō p̄ferēdo
recte peccet. et si sic venialiter an
mōrēlter R̄ndetur fm Immo. et a
lios doc. et p̄ Zab. in nr̄o. c. et la
cius in. c. dolētes de ce. n̄is. et in
dic. cle. v̄m. eo. ti. q̄ q̄ ex ip̄osi
to volūtario vel malicōso nō de
uote horas d̄t aut aliqd ex eis o
mittit vel ad hoc op̄tā dat puta

immiscendo fabulas et in eis pō
nendo ille peccat mortaliter. q̄a
opus dei minus legitime et mi
nus accurate facit et ideo p nō
ē idō et nō factō habet. c. ex tō
re. de regu. iur. Si vero est negli
gēcia leuis que nō venit ex pros
posito sed ppter volūtātē ad cogi
tandū fatigatus nimū longa le
ctiōne siue deuidus somno talis
peccat venialiter. ar. c. qual. et
c. qui aliud. xxv. di. et est rācō
vt scribit p Bene. Cor hōis est
mobilius omni re mobili et non
est adeo fortis homo q̄ tales co
gitacōnes possit vitare. et ideo cū
accedit ad orādū accedat ea bō
intencōe et ptestacōe mentali vt
talis eius intencō sit semp velle
deuote q̄uis aliquid aliud con
gat cogitare qm̄ si in psecutiōne
nimis ad alia rapiat m̄h. om̄i
nus semp in p̄ma intencōe cen
sabit psecerare ar. eoz. que no
m. c. maiores. de baptis. nisi eēt
tanta negociacō ā digressio q̄ o
m̄is eius intencō p̄reat et tūc h̄
at locū quod scribit Cipriā in
li. de oracōe d̄m̄ca dices. Quō
postulās a deo te exaudi cū te
ip̄sū n̄ exaudias Et alibi Popū
lus hic labijs me honorat cor au
tē eius lōge a me est. Mat. xv
capitulo et notatur p Paulum
Guilixelmū Zenselmū St. pha.
et Imob. de p̄missis in dic. di. i.
dicūt q̄ ipsi de doctores q̄ q̄n fati
gatus est nimū lōgā lōe quod

tūc p̄t causa recreacōis etiā exē
re sed caueat ne nimū frequen
ter nec sit lōga mora in exitu. Si
cū redeat ad officiū et istud stu
deat deuote pagere et tales cogi
tacōnes distrahētes a se remoue
re q̄uis pluries relabat q̄ dicit
q̄ p̄mi motus nō sūt in p̄tate
hōis. Ideo oportet hōminē eē fo
tem et bene vigilante cū dyabo
lus semp q̄rat suis astutijs suū
positū et opus diuinū p̄turbaē
sicut legimus de monacho quī p
dyabolū ab officiō distrahēbatur
et beatus Benedictus demonez
vidit in quadā carta cogitacō
nes monachi scribente et dū nō
ess plus de carta demon eā posu
it ad dentes vt eam extenderet
sicut faciunt cerdones de corro et
ecce dum nimium traheret car
ta fracta decidit de capite ad mi
iū et seipsum percussit quē san
ctus Benedictus videns subra
sit et deinde admonuit monachū
vt cor suum poneret i. giter ad
officiū et ad deum et ita factū
est et monachus liberatus fuit.
Debet enim quis q̄ clericus ho
ras suas nō cum sinopā vt cur
rendo aut festinanter sed astatū
et p̄detentim p̄sertim in me
dio cuiuslibet versiculi psalmo
rum debitam faciēdo differen
ciam inter solempne et feriale
officiū reuerenter p̄soluere
vt in dic. iurib. et late legitur in
decreto facto in cōsilio Basiliēsi.

posito sub Rubū. de cul. diuī. qđ
quidem decretū velut sādissimū
debet apud clericos esse vt sciāt
eiustencōrē r cū qua grauitate r
modestia atq; sandimonia det
suas psoluere horas

Vicesimoquāto Querō si cle
ricus recedat ante finē officij an
debeat habere distribuōes quo
tidianas. Respōdetur qđ non si
nō subsit cā eūdi aut aliud im
pedimentū de quo debet credi v
bo suo: qđ agit de anima et de cō
sciencia ipsius r hoc cōsistit in so
lo animo ipsius: qđ forte fatigā
tus longa lectiōe exijt cā recre
tiōis vt s. in p. p. q. d. d. e
et hoc fit verū etiā si non possit
plene p. b. a. ad hoc. c. significasti.
de homici. et. c. vt. c. de ele.
li. vi. in glo. penul. melius in p.
alie m. s. r. de acti. de hoc glo. sup
v. si est ita in dic. c. significasti.
Possit tñ impedimentū nō eē in
trinsecū r p. b. a. sed ego vidi
statutū in quibusdam ecclesijs
vbi solū verbo canonicā asserētis
impedimentū creditur rē Debz
nempe clericus vsq; ad finē offi
cij pseuerare. Quī em pseuera
ueit hic saluus erit. exēplo ope
rarij quī vsq; in finē in vmea do
mini. idest in ecclā r in officio la
borauit mercedē p. letorij habu
it. et ideo notātr dicit tex. n. p.
sum seruitutis sue persoluat. qđ
verū nō ē qđ hec p. p. o. p. ad
iūta verba denotat cōtinuatio

nem et pseueranciā tēporis vide
licet a principio vsq; ad mediū r
finem et no. m. c. si cōstituerit. de
accu. ibi in v. p. notauit rē. r hoc
p. archidia. in. c. cōtumacia. de
here. li. vi. sup. vbo per annū. et
ff. de verbo. signi. l. vrbana per
noctare. et sic merito recedes abs
qđ iusta causa carere debet distri
bucione quotidiana. vt inquit
glo. sup. verbo exeūdo in dic. cle.
vni. de cele. mis. et idē sēnt Guil
hel. et Stepha. allegāt s. c. vni
cū de clericis nō resi. et. c. i. de iu.
cū multis sibi b. r Zen. dicit qđ
nō valet statutū qđ interessens
vna hora habeat itegras distri
bucōes si in alijs absens sit r be
ne dicit quā statutū venit ad
diminuoānem cultus diuini. p
mo videmus qđ layci ex precep
to ecclesie maxime diebus domi
nicis debent vsq; ad finem mis
se stare in ecclesia. de consecra.
dist. i. missas et ca. sequenti Et
go fortius dicam de clericis quī
ex debito et ex precepto tenētur
ad horas r ad diuinum officium
persoluendum vt dictū est in
questi. precedenti. Sed vbi abs
non essent aut non darentur
in ecclesia d. distribuōes. Ne de
bent arbitrio iudicis puniri et
compelli vt persoluant. vt in
dicta questiōe dixi. Et questi
one sequenti etiā dicitur ali
quid

Vicesimoquinto Querō quid

si aliquē verſū psalmi vel ipsum
psalmū omittat. An debeat a ca
pite incipere. Respondetur q̄ nō scdm̄
Ihmo. Osi. et Jo. An. in dic. c.
dolentes .ne forte scandalum in
clero faciāt a quo p̄cauendū est
vt inquit Grego. vt in c. nihil
de p̄scrip. et hoc q̄n̄ ex leuī causa
seu negligēcia p̄cederet attra
men venialiter peccant et tanq̄
de veniali penitere debent. dicūt
ipsi doctores et p̄t eē ratio. quia
p̄m̄i motus nō sūt in potestate
hōis. Item q̄ nil est mobili⁹ cor
de hōis. vt plene dictū est supra
in .q. que incipit. Quero an cle
ricus non deuote legens r̄c. De
cus si affectata est negligēcia.
quia tūc mortaliter peccaret. vt
in dic. q. habetur et debet ad p̄
tem postea officio expleto quod
omissum est recipere. Ac eodez
modo si magnā p̄tem psalmorū
vel lationum aut laudes omisit
set. Ita cōsuliūt Joh. An. Sed
hui⁹ dicto obstare videtur dictū
Iheremie p̄phete dicētis. xliij. c.
q̄ est maledictus homo qui facit
opus dei negligenter. Item etiā
aliud quod supra dictum est in
q̄sti. eadem q̄ quis p̄t cōpelli ad
dicendum horas. p̄mo etiā per
censurā eccl̄asticā que nō fertur
nisi pro mortali peccato. c. nostro
xi. q. iij. et sic videtur eē sub pre
cepto. et ideo est necesse vt obe
diatur. c. qd̄ p̄cipitur. xliij. q. i.
et facit p̄dic. cle. i. de cele. missa.

ibi in verbo i puritate & sciēcie at
q̄ deuotione. Quō ergo poterit
esse deuotio vbi adest negligē
cia & si in loco deuotionis intrat
negligēcia videtur eē in pecca
to mortali. quia nō facit clericus
id qd̄ p̄cipit lex. et sic est contra
opinionē dictorū doctoz p̄ro so
lucione p̄dictoz doctoz. dic q̄
illa cōtraria intelligi debent & e
accurata et desidiōsa negligēcia
nō autē de leuī que prouenit ex
nimia occupacōe aut somno qz
tūc venialiter et nō mortalit̄ pec
cat. Ita dicūt ipsi doctores i dic.
c. dolentes. & in dic. cle. i. qm̄ de.
atq̄ eius tenore debet ipsi cleri
legere vna cū dic. c. dolentes & de
creto Basiliensi posito sub rubri
ca de diuino cultu. vide ad p̄mis
sa dic. q. que incipit. An clericus
nō deuote r̄c. Et ideo q̄ nō mor
taliter peccat facit tex. in dco. c.
dolentes ibi dū dicit in quantū
deus dederit quasi dicat q̄ durū
est ponere hoc p̄ceptū sed reliquū
tur gr̄e dei quia etiā nō dēt mit
tere laqueū alicui sed grauī one
re aliquem p̄ suā cōstitucōne ag
grauere p̄sertim in hīs que sūt
p̄m̄ naturam possibilis quia p̄m̄
motus r̄c. & qz cor hōm̄is.
r̄c vt in dic. q. et iō dēt intelli
gi nō de leuī sed de affectata ne
gligēcia que est ad peccatū mor
tale. Item etiā qz lex loq̄tur
de omissione horarū que ē ad pec
catū mortale vt in dās iurib⁹ nō

aut in omissione versus vel sal
mi et io ad hoc non debet fieri ex
tensio. ar. l. si minor. ff. de verbo.
obliga. et. c. susceptu de rescrip.
li. vi. et illa est communis opi
mo doctorum

Vicesimosexto. Queritur quid
si clericus dum est in officio non in
telligit ea que legit an peccat. Re
spondetur per Augustinum. Immo quod non. ut i
dic. c. dolentes. Ego in hoc disci
guo taliter. Aut ipse clericus dum
horas suas legit solus vel cum a
liis legit et dum audire etiam debet
alios legentes dat opera; ita quod
non intelligit quia mens ex affe
ctata negligentia et longa vaga
tione totaliter vagatur a bono
proprio quia tunc peccat mortu
liter quia dicitur text. cle. i. quod in puri
tate conscientie animique deuotione
debet officium quod soluere. Aut
hoc procedit ex leui negligentia
et tunc tamquam de veniali peccato
penitere debet. c. qualis. xxv. q.
vi. et huic concordat ea que dixi
supra in. q. pxi. pce. Aut hoc p
uenit ex ignorantia et imbecilli
tate intellectus ut quod est illud
multum et preedit opus. Immo hoc
modo declarata et intellige quod non
peccat dum non scire studeat et ha
beat cor suum ad deum et deuote
legat et psallat per gratiam sibi a
deo datam. per hoc facit dictum Au
gustinum in. c. sedulo. xxxviii. di.
Ideo dico de laycis qui dum inter
sunt diuinis officiis non intelli

gunt ea que ibi leguntur et cantan
tur licet audiant ipsos clericos
cantantes psallentes et legentes
Nam ut non per seipsum in deo. c. do
lentes. et tangitur etiam per moder
nos doctores in deca. cle. i. dicitur ta
men layca esse sub silencio et ora
re deum. ut officium quod celebra
t sibi et alijs proficit ad salutem et de
uote in ecclesia stare. argumento
notato in. c. i. de vita et honesta
te clericorum.

Vicesimosextimo. Queritur ul
terius ut me clariorem faciam quam
dixi si non multum est laicus cleri
cus non peccat an propter impi
etiam seu ignorantiam sit deponendus
Respondetur per Augustinum in li
de cathedra adis rudibus recitatio
Gracianum in. c. sedulo. xxxviii.
dist. ubi dicitur quod scolastici non dicitur
contempnere humilitate imbu
tas christianam quos cognouerunt
magis motum quam verborum amplius
deuotum et post pauca verba in
fert hoc vult text. ita enim non iride
bunt. Si aliquos antistites et mi
nistros ecclesie forte animaduer
terunt vel cum barbarissimis et soleo
cismis proferre vel ea verba que
pronunciant non intelligunt perturbatque
distigunt. i. non pudati leguntur azi
atim postea sequuntur in text. non quam
illa minime corrigenda sunt quasi
dicitur primo sunt corrigenda et
ita operandum ut addiscant et hoc
illa ratione ut sentiat ibi text. cum
glosa. quia magis asideranda est

mens q̄ verba. ⁊ huic cōcordat
c. marchion. i. q. ij. c. ex lūs. de
spō. Corde em̄ casto mēteq; pia
et vigili secundū gratiam sibi a
deo datam debet deo seruire. vt
dixi m. q. p̄cedētī q̄ deus non
tantū opus aut vocē q̄ntū affec
tu cōsiderat Nam facit vt vox a
deo exaudiat et opus remunera
bit fit vt no. in dic. c. sedulo. et
q̄uis opus sit bonū si affectus
p̄rauis nullū inde debetur p̄mi
um ar. eorū que no. in. ca. non
mediocriter de se. di. v. et est
tex. Hieronimi tractatus p̄ Gra
ciā in decre. v. q. no. tm̄ ore sed
corde deus est orand⁹. q̄ meli
or est. v. psalmorū decātio in
cordis puritate ac serenitate et
spirituali hylaritate q̄ tot⁹ psal
teriū modulacō cū cordis anxie
tate atq; tristitia: q̄ de⁹ nō flet
titur dulcedine verborū vt homo
et ideo exp̄sse videtur q̄ q̄uis
clericus sit impit⁹ aut ignar⁹
nō tamē est deponendus vt no.
clare. glo. ij. in dic. c. sedulo. ⁊
tamē ita agendū est vt studeāt
scire melius nec eos debz p̄ude
re adiscere. Cathone dicēte. In
serue p̄ceptis animū nec diste
re cesses. Nam sine doctrina vi
ta est q̄si mortis ymago. et sene
ca inquit. Nulla etas fera est ad
adiscendū. Et alibi optima nor
ma viuendi est cupiditas adis
cendi. et int̄llige sane q̄ p̄pter
impiciām quis nō est deponend⁹

nisi impiciā siue ignorantia esset
intollerabilis: q̄ tūc secus esset
vt i. c. si. de eta. et q̄ ordi. Decla
ro ap̄cius p̄dicta et mat̄riam se
cūdum qd̄ mihi videatur. Aliquā
do quis nō erit pitus ad vnū be
neficiū puta habens curā ani
marū et q̄uis veniat ab illa de
ponendus nō tamen est ab alio
beneficio simpliciter deponend⁹ ad
qd̄ forte sufficiens redditur. Et
sic hoc verbū deponend⁹. nō est
amare sumendū vt a quocunq;
beneficio veniat deponendus. et
ido de tali beneficio quo dign⁹
sit erit sibi p̄uidendū ea ratio
ne ne cogatur in obprobriū mē
dicare. ⁊c. et det̄ p̄r eum qui or
dinant ipsū sustentari in odiū
sui qui p̄mouit indignum ⁊ ad
hereditatem d̄m̄ elegit minus p̄
doneū nisi iste taliter p̄motus
de sua vel etiā paterna heredita
te possit se sustentare. ar. i. eorum
q̄ no. in. c. ep̄s si aliquē. et. c. cū
fm̄ de p̄ben. ⁊ tūc viuat de fa
cultatib⁹ suis ⁊ adiscē q̄rat p̄mo
cōpellat si b̄n̄ficiari det̄ ⁊ postea
cātare digne poterit illd̄ psalmi
ste Dominus pars hereditatis
mee tu es qui restitues heredi
tatem meam mihi habentur v̄
ba hęc in dic. ca. cum secundum
atq; etiā illud dicere poterit.
portio mea est dominus in terrā
viuencium. de hoc vide questū.
que incipit. Quero an pro eo
⁊c.

Vicesimo octavo. Quero quod
si clericus dimittat horas cano-
nicas dicere pro eo quod non habet
breviarium an si dixerit alias ho-
ras scilicet crucis. trinitatis. sancti spi-
ritus. virginis Marie. vel ora-
tionem dominicam. scilicet. Pater noster
aut alias orationes possit reco-
pensare ut sic non sit excoicatus.
Respondetur. secundum Raymū quod
sic. et tunc non peccat mortaliter.
Ergo vero in hac. quod sic puto esse di-
stinguendum et dicendum. aut lo-
quitur de eo qui pro testis providere
sibi de libro pro officio dicitur et pu-
ta quia potens est ad emendum
breviarium. vel ad faciendum sibi
scribi. vel quod est in loco ubi eccle-
sia habens libros pro horis dis-
cendis et non providet et tunc in-
culpa est et peccat mortaliter quod
non satisfiat obligationi ad quam
est astrictus nec pro satisfaciendo
diligentiam adhibet. unde non est li-
beratus. ar. nota in. l. quod te. ff. si
cer. pe. Quid aliud est dicendum
de tali nisi quia tanquam desidiosus
et morosus venit dampnandus.
pro hoc facit regula mora sua. de
regu. iur. li. vi. nec admittat si ve-
lit illam excusationem facere quod loco
horarum dicit in recompensam alii
orationes quia aliud pro alio in-
uito creditore solui non potest pro-
fertim ubi facultas soluendi ad-
est ut scribit Paulus iurisconsultus
in. l. ii. ff. si cer. pe. postquam enim
pro obligationem factam siue contractam

in susceptione ordinis vel beneficii
obligatus ad ipsas horas extat
de qua obligatione dixi super in. q. q.
incipit. Quero primo. Et ex quo
capite descendat obligatio ibi
vide in. q. alia eam sequenti. Igitur
ipsas horas persolvat quia hoc
dat obligatio et forma constituti-
onis ecclesie. Et in forma solutio
ipsarum horarum fieri debet si debet
dici liberatus ar. Insi. qui. mo.
tol. obli. in prin. ubi dicit textus
quod solutio eius quod debet tolli-
tur omnis obligatio. et alibi dicitur
quod promissio tollitur solutione
eius quod promissum est. ar. no. in
r. ad n. m. e. l. ii. de iur. iur. l.
i. et in. l. promissio. ff. de iur. iur. ff.
de consti. prou. et in. l. ratione libe-
ratus. ff. qui patris est. ff. quibus
mo. pig. vel. ypo. sol. Nam quia ipse
clericus promouetur ad sacros ordi-
nes vel beneficia recipit resultat
ista obligatio ut ad horas tenea-
tur et ad hoc se videtur obligare in
dominam ad omnia que iuris disposi-
tio dicitur ratione ordinis vel bene-
ficii suscepti. quia qui vult ante-
cedens. velle dicitur sequens neces-
sarium ad illud. c. preterea. de offi.
dele. et. l. ad legatum. ff. de pau. et
vide in die. q. i. Aut non sibi pro-
videre de libris potest. ut puta quod est in
carceratus vel in via sine brevia-
rio spoliatus nec habet unde possit
habere recursu pro officio suo legendo
et tunc talis est excusatus dicendo
eas orationes et psalmos quos scit

et potest. et hoc modo crederet com-
pensacione admittenda. Sed consu-
lo si potest beneficiatus officium omni-
suum repetere quod uelud repetat et con-
sulte operabitur exemplo debitoris
qui licet in termino suo credito-
ri non possit satisfacere. nihilomi-
nus non dicitur esse liberatus pro-
pter hoc. immo ipso pueniente ad
pinguiores fortunam et ad facilita-
tem soluendi tunc soluere tenetur
creditori suo. que propter egesta-
tem et impossibilitatem sui debito-
ris oportuit habere pacientiam.
ar. no. in. c. odardus de soluti.
et ibi glo. et in. q. is qui. ff. de
cessi. bo. conuicta. l. i. C. eo. ti.
Nam deus est creditor cui debet
ut in hoc. c. non dicitur ibi pen-
sui seruitutis. et nisi esset tanta me-
ritudo ut inquit hosti. quod ipse re-
dicere non possit. tunc debet sibi im-
poni penitentia quasi impossibili-
le foret ipsum posse redicere. ar. ff.
de re. iur. impossibili. et de pact.
c. si. Et hoc opinio ut dicitur immo.
placuit multis. sed dicitur prope quod si
non rediat dummodo de peccato o-
missionis sibi imponatur peni-
tencia sufficiat ut sic penitentia
liter agat in quo deliquit. Cre-
do quod bene faciet ut conuictat con-
fessorem penitentem. quod bonarum mentium
est ibi timere culpam ubi timor non est
c. iij. de obsequio. ienu. Et si necessitas
ut puta infirmitas allegatur ui-
deat bene qualis sit ista necessi-
tas omitti debet horas confessor. qua

deus non debet esse detrioris con-
dicionis quam homo creditor cui ipse
homo tanquam eius creatura serui-
re tenetur et debitum suum super
iudicia iustitiam soluere
ut dicitur textus noster in si. sui. Ista
dixi propter nonnullos qui non
verentur prelaturas et beneficia re-
tinere et propter quemcumque casum
etiam leuem omittunt officium ad
quod obligantur ratione beneficij. ut
c. si. de rescrip. in vi. aut modi.
tamen infirmitate continua aut inter-
pellata et contra hoc facit. l. quantum
ff. de re. iudi. quod talis non excu-
sabitur ab officio ut inquit hosti.
non aduens quod hoc est de precep-
to cum ex hereditate christi uiuat ut
in. c. cum sim de preben. et honore et
omnimoda reuerentiam ab homini-
bus assequatur propter et dignitatem
ut non. in. c. de multa et per totum de
preben. Et ideo pro tot et tantis bo-
nis non deberet clericum horis omis-
sis etiam ex quacumque necessitate tunc
repetere propterea. quod esto quod quis
sit in carceribus non perdit fructus
beneficiorum suorum et si illos perdidit
set sibi propter actio ad recupera-
ndum. quia priuilegium spoliati
latissimum est. ut in toto. de
cau. possessi. et prope. et in toto. de
de restituti. spolia. in decretali et
in v. modo sicut potest fructus
recupere et eos petere quare non
debet ita officium ommissum etiam
in casu necessitatis ut super solu-
ere. nam postquam sentit commodum

sentiat et onus et propter hoc faciunt
ea que non in regula que sentit de re-
gulis iuris in vi. et vide que sunt dixi
in. q. que incipit Quero de sequente
ubi plene sunt nonnulli que conatur
sibi potius emere libros legales
vel iuris canonici aut equos vestes
et splendidos alios ornatus que breui-
tatem primo et si illud habet dedig-
natur ad manus reape et sibi a-
quod quantum sit abhorribile vide quod
dicit Stephanus in. c. vestimen-
ta ecclesie. de conse. di. i. et in d. cle-
vnicia. in multis sunt etiam alique
dicentes et postquam necessitas non sibi
est legi et lex non sit imposta infir-
mis. ideo videtur quod clericus non te-
neatur repetere officium omnissum per ea
que habet in. c. ij. de obseruacione
ieiunij et fructus etiam restituit ut
quidam dicunt Sed Caldunus dicit
quod verius sibi videtur quod tenetur
quod intelligo sane propter superius
dicta ubi adeo infirmitas fuit
gravis quod eo tempore officium dicere non
potuisset nisi periculum immineisset et
obest tunc bene procedit illa doctrina
na quod lex non est imposta infirmis
absque alio dicitur et. de hoc videtur tamen
Raymudus in summa de apo. in fi.
si cogita a ista excusacio sit deo ac-
ceptabilis

Vicesimonono An obligatur
ad horas canonicas teneatur etiam
horas et officium bene virginis dicere
et vigiliis mortuorum Respondetur quod
non et hoc probatur ex textu nostro in quo
nulla sit mentio de officio virginis

vel vigiliis mortuorum gradus ad eas non
teneatur quod casus omnissus pro omni-
so habendus est. c. susceptum de re-
scriptis li. vi. l. comodissime. ff.
de libertis et postu. Et si aliquid ha-
bet in deuotione has horas vel
vigilias dicere hoc bene potest sed eo-
rum deuotione non debet eos aggrauare
secundum Gml. Pau. Imol. in d. cle-
vnicia vide per eos de ubi dicunt quod
quibus non astringitur ad eas iure
scripto tamen potest teneri consuetudi-
ne vel statuto aut alia institutio-
ne ut ibi per eos et

Tricesimo An omittens tale
beneficium peccat et puniri possit Re-
spondetur secundum Guil. quod sic in deca-
cle. vnicia et ita eque puniatur si-
cut omittens alias horas canoni-
cas ut no. in. c. i. xi. dist. per glo.
et archi. quoniam cum hoc habeat statutum
vel consuetudo ipsius ecclesie trans-
gressor sicut transgressor legis
vel canonis venit puniendus. xi.
dist. in hijs et. c. cum consuetu. de
consuetu. dicit tamen Guil. hoc fo-
re verum de officianibus et residen-
tibus in ipsa ecclesia. secus autem
in illis qui iusta de causa ut pu-
ta studio sunt absentes ut ibi
per eum

Tricesimoprimum. In quo lo-
co sunt dicende hore canonicæ.
Respondetur quod in ecclesia in qua
est beneficiatus. ar. c. vmo. x.
q. iij. allego etiam tex. meliore
in. c. dolen. de cele. mis. et. c. fi.
xij. dist. quod in te penitencijs

et remissio . et facit . c . almā maē
de sen . exco . li . vi . et sibi mō .
co de laycis quia ad hoc ecclie sūt
inuēte ⁊ deputate vt in iuribus
palleatis et de cōse . di . i . quasi
p totum et in . c . deus de immu .
ecclie . li . vi . et ar . c . i . de purifica
tione post ptū et nō in dic . cle .
vni . et racō q̄ sicut misterū ab
sentis pdest in ecclia residētib⁹ .
ita et misterū eorū qui in ecclia
sūt officiantes pdest eis qui sūt
extra eccliam p utilitate ecclie . ta
les em̄ residētes reputātur . ca . ex
pte de de . nō de resi . r . c . cum nō
deceat de electi . cū materia sua
li . vi . Sed v . deat qui taliter ab
sens est vt negocia fideliter et
sollicite sollicitet et exerceat vt
q̄ totius potest ad eccliam reuer
tatur

Tricesimosecūdo . Quero cū
quis est in choro alijs ibidē ho
ras canonicas legētib⁹ vel can
tātib⁹ a liceat sibi ad ptē vel des
perse horas suas aut alias ora
tūculas vna cum alijs officiare
et dic q̄ nō vt no . in . ca . nō ibi
cū dicit aut a scolātib⁹ publice .
compleātur et nō dicit complea
tur in numero singulari ; sed in
plurati loquūtur tr . x . et sic in cōi
⁊ in sibi dicit dnt et cōpleri et vide
decretū Basiliēnē de cultu diuini
no . rē . Vñ si vocē ab alijs sub
hit peccat q̄ agit cōtra iuris di
spōsitiōnē et ecclie mandatū vt
in . c . nō et facit . c . si autē n . bis

xi . q . iij . ⁊ . c . ij . de maio . ⁊ obe .
Dicit sanctus Ihero . Ingratum
est spiritui sancto quicquid ob
tuleris neglecto eo ad qd tene
ris et ideo vt psoluat debitū de
bet vna cū alijs publice psalle
re et cātare ⁊ nō ad ptē aut ali
as oratūculas dicere

Tricesimotercio Quero quā
do presbiter missam celebret an
audientibus liceat suas oratio
nes legere Respōdetur q̄ quan
do missa celebratur et psbiter al
ta voce legit et presertim oratio
nes eplam et euangelium quilibet
deuote audire debz ⁊ sub si
lencio ⁊ psertim loquor de uiris
litteratis nam dū legitur euāge
lium debem⁹ cōsiderare q̄ xpc est
qui loquūtur ⁊ nō homo qd pro
batur ex pncipio euāgeliorum .
Dicitur em̄ in illo tpe dixit Ihe
sus discipulis suis pabolā hanc
rē . Et ideo quādo nomē ipsius
audis ⁊ ei⁹ gesta nominari flect
tere debem⁹ genua ne dū corpo
ris s̄ etiam cordis vt habetur p
Ioh . An . in prohemio li . vi . et i
ca . decet de immunitate eccliar
eo . li . Nota q̄ grāde ⁊ salutare
est nomē istud Ihesus p̄ quod
saluū facti sumus ca . vno de sa
cra vniōne ⁊ dicto capitulo de
cet rē

Tricesimoquarto Quero an
pro eo qd quis allegat q̄ nō hz
vocē sonorā vel nescit cantare ve
mat exausand⁹ Respōdetur q̄

nō quia debet h̄m grā; sibi a deo
datā creatori suo seruire ⁊ fr̄dm̄
labiorū suorū cū puritate cōscien
tie animiq; deuocōne porrigere.
vt in cle. i. de cele. mis. et q; can
tus est: in ecclā de n̄citate vt p̄
batur per psalmistā sic dicentem
Psallite dño in cythara ⁊ in vo
ce psalmi tubis dudilib⁹ ⁊c. qđ
quidem verbū psall. te esse impe
ratū modi dicitur apud ḡmati
cos. et ideo succedit qđ precepit
impat̄ et qđ impatur necesse
est fieri. c. qđ p̄cipitur. xiiij. q. i.
Nec excusatur si dicat nescio cā
tum: quia debet addiscere ipsū
sicut officiū alioquin est in cul
pa dum acceptauit beneficiū et
ignoret ea q̄ sūt necēria ad ea p̄
pter que dat beneficiū quare mi
scet se in arte quā ignorare scit
seip̄m. ergo. ⁊c. Nā qui p̄ impe
riā male medet ⁊ iudicat. tal
rem̄it puniend⁹ et adione in fas
cū tenetur in q̄tū religioni iu
dicanti videbitur equū. ff. de va
rijs et exordi. cogni. l. si iudex in
stitur. de obliga. que ex. q̄si deli
cto nascūt̄ in p̄cipim. Spicia
nāq; culpe cōpat̄. i. q. i. n̄ est pu
tāda nisi. xxix. q. vlti. no. in. c.
ad aures de eta. ⁊ q̄li. Et si vide
at se nō ydoneū nō debuit pati
vt pmoueretur Nā pmouēdus
ad beneficiū debet in trib⁹ eē suf
ficiens et examināū debet si bñ
legat si bñ cōstruat p̄ ut dicitur
in cle. i. de cōcessi. p̄ben. et esto

q̄ examinaton⁹ debitiū et culpa
nō excusat taliter pmotū cū nō
examinauerit in pmocōe ad be
nificiū debuit em̄ talis tēpe pro
mocōnis fateri ignoranciā suaz
ar. no. in. c. q̄m̄ de eta. ⁊ quali.
⁊ c. iudeorū et. c. eā eo. li. debet
quisq; prius eē discipulus ante
q̄ mgr. c. cū in mgr̄m de electi.
xvi. q. i. sic viue. et ideo talis nō
est in beneficio sufferend⁹ si non
valz. aut nescit vel nō vult stu
dere vt sciat. onera em̄ beneficij
faciendo et dice x̄ officiū p̄pter
qđ datur beneficiū supportare de
bet facit p̄ hoc. l. om̄ca. p̄. p̄ vto
secū x̄. C. de cadu. tollē. ⁊ regu
la qui sentit de regu. iu. in. vi. ⁊
iō ex p̄missis liquet hūc nō fore
excusandū cū ip̄fecte officiū ad
pleat q̄ catus ē de n̄citate vt i.
quit. lu. j. in. c. que ip̄s. xxxviij.
di. in. v. antiphonari⁹ ⁊ videat
bñ quō fructus bñficij p̄cipit nō
satisfaciēdo in h̄is q̄ ad seruiciū
bñficij requirūt q̄ dubito an cū bō
discētia p̄stet eos p̄ape ⁊ an te
neatur ad restitucōnē.

Tricesimo quinto Querō an
sufficiat clerico ipsas horas men
te sine verbali expressione legere
R̄spōdetur q̄ sic: quia soli deo
porriguntur qui cordis deuocōz
respiciūt. ergo frustra verbū ad
iūgitur. ar. c. sedulo. xxxviij. d.
et in. c. i. xxiij. dist. vbi dicitur q̄
nō voce sed corde psallendū est
deo ⁊ legēdo horas. dem⁹ ad deū

toto corde vigilare. c. qñ. de se.
dist. i. In stratiu facere videt. c.
nō mediocriter de conse. distim.
v. vbi habetur q̄ tā corde q̄ vo
ce de⁹ est laudāndus ⁊ ad hoc fa
cit dictū psalmiste psalmo. clxx
v. j. Voce mea ad dñm clamaui
Nec ob. alia iura sup̄ alk. quia
et si dicant q̄ corde deo psallen
dum sit nō tamē excludit̄ quin
deum voce laudare debeamus vt
no. p glo. in dic. c. i. xij. distim.
et in dic. c. nō mediocriter. non
tantū de⁹ respiciat vocē s̄ et cor o
rantis et vtrumq; in simul bonū
est. pmo debet expressio fieri vt
in clemen. vni. de cele. mis. in v
su fructū labiorum rē. Itē vt re
fert Zaba. Tho. in. ij. q. ij. q̄
omnis oratio que fit per mm̄
stros ecclesie debet fieri in tota⁹
populi personā p hoc adduco di
ctum sacre scripture hic scz mini
ster est ecclē qui orat pro popu
lo et vniūsa sancta ciuitate Ihe
rusalem et hinc est q̄ oratio de
bet esse vocalis sonora et publi
ca vt sit p populo nota Et ideo
tex. noster dicit a scolari⁹ pub
licē compleantur rē. quod vbu
scz publice notat: quia clericus
publica dicitur persona vt no.
ar. c. q̄q̄ de vsuris Sic eius ora
tio publica dicitur s̄ singularis et p
uata oratio quā q̄s p se et alijs
facit non est de necessitate q̄ sit
vocalis vel q̄ fiat cū exp̄sione v
bali ita dicit glo. magna in cie

men. si dñm de rēli. ⁊ vñe. sac.
quā omno vide. Intellige sac. cō
t. uisionem istā de eo qui pot̄ ex
p̄mere aljs excusand⁹ est quā
lex debet esse de possibili ca. erit
autem. iij. dist. et infirmis nō
est lex imposta. ar. c. ij. de obp.
ieium et. c. q̄ nō est de regulis
iuris Idē intellige de conuersis
et lapsis templarijs quibus da
tum est vt inter sint officijs p
ut no. in dic. cle. vni. p Guilhel.
et alios de. quia ipsi nō debent
cū clericis psallere ar. c. i. de vi.
et hone. cleri.

Tricesimosexto Quero quā
supra dixi q̄ publice debent ho
re legi rē. An habeat intelligim
distinde vel distinde de omni
bus. Respondetur vt infra: q̄a
seculares et qui curam animā
rum et populum habent publice
has horas psoluere debent: sed
secus est de monachis qui non
habent populum quia tūc talia
officia nō debent publice fieri et
cāta vt no. p glo. in. c. de hys
xij. di. sup̄ v. cetera officia et. c.
interdicimus. xvi. questi. p̄ma
quod nomen

Tricesimosextimo Quero de
inde de monacho ad eccliam secu
larem p̄moto in qua fit officium
curie romane vel aliud officium
s̄m consuetudinem ecclē an te
neatur ad illud officium dicen
dum vel monachale. Responde
tur q̄ debet se reformare cū illis

cum quibus couersatur. ar. c.
recol. de sta. mo. et. c. i. xli. dist.
cum similibus et melius in. c. fi.
xij. dist. c. de monachis. xv. q. i.
p. doc. facit cle. ij. de cele. mis. et
ibi no. glo. in v. licito et no. in.
c. clerici officia in fi. de vi. et ho.
cleri. et. c. vij. xvij. q. i. p. archi.
quia in vno et eodem collegio
no. debent fieri diuersa officia q.
miam scandalum foret a quo p.
cauendum est. c. dens qui de vi
ta et hone. de. et. c. nihil de pre.
sump. et ne videatur in boue et
asino arate. c. in noua adione
xvi. q. vij. de hoc no. ultra glo.
preallegatam in dic. cle. ij. per
Guil. Zen. et Immo. et Gos. in
summa de statu mona. f. ij. s. nu.
quid absoluitur

Tricesimo octauo. Quero vl
trius ppter premissa secundum
quem ritum et quot psalmos p.
qualibet hora debeat clericus di
cere. Respondetur primo ad pri
mu. scz. q. t. hore fut dicende sec. n
dum formam Romane ecclie per
ea que no. in. c. i. et. ij. xij. dist.
hoc idem affirmat Grego. in. c.
sequenti et. c. basilicas. de cose.
dist. ij. et xij. dist. de hys. et. c.
illa Soluco dicas fm Guiltel.
et Zen. in dic. cle. vii. q. q. libet
debz ecclie sue consuetudinem ser
uare et tot psalmos dicere quot
ecclia sua in qua est beneficiatus
pro hys canonicis statuit. vt
habetur. xij. dist. nouit et. c. se.

quenti in fine. et si secus faceret
tanq. transgressor consuetudis
aut instituciois ecclie poterit pu
ni et p. inde ac si ess. transgres
sor legis. xi. dist. in hys In etcle
sjs vero monachor. et aliorum
religiosorum seruari debet illud
qd. eoru. regula et institucio aut
consuetudo seruat. c. de hys. xij.
dist. Non ob. cotraia primo fac
ta quia licet mos ecclie Romane
in sacramentis debeat seruari no.
tamen sic est in istis hys cano
nicis et diuinis officijs vt inqt
Osti. in hoc no. c. de conse. dis.
v. c. In die no. in. c. ij. qd. i. illo
que ecclia romana mandat et do
cet seruari ad illa tenetur quis
q. secus vbi no. mandat vel do
cet seruari que facit ipsa. ar.
no. in. ca. cais. de sententia. et re
iudicata

Tricesimonono. Quero ex p.
didis quid de illo qui est extra
dyocesim vel beneficium suu. aut
in alio beneficio sed no. facit se
cundum morem sui beneficii aut
dyocesis officiu. s. aliud officiu
puta Romane curie talis veniat
excusandus Respondetur scdm
Stepha. i. dic. cle. vii. et Zab.
in hoc no. ca. q. no. ar. de. ij. de
cele. mis. salua tamen intencione
dic. cle. ij. disponentis q. clerici
quicunq. etiam religiosi qui fut
familiares et domestici Cardia
lium et Epoy se possunt in di
uinis officijs ipsis conformare

et excusantur ita q̄ nō teneant̄
ad illud officiū dicēdū itelligo
de legētib⁹ ipsas horas cū p̄dis
ctis dominis p̄latis q̄ poss̄ eē q̄
familiares ⁊ domestica eēnt ⁊ ta
mē horas cū eis nō dicēret̄ p̄ ut
de facto videmus ⁊ de hys nō ē
dubiū qđ tenētur ad officiū suū
qñ cessat causa vt mens et rāo
vult dic. cle. ij. vñ in eis nō v̄
dicat locū. ar. b. adigere. s̄. q̄ ual
ff. de iu. pa. cū filiib⁹ ⁊ v̄. als
ess̄ in bñficijs diuersis seu eccle
sijs bñficiatus in quib⁹ diuersa
officia fiūt tūc faciet̄ fm̄ qđ dcm̄
est sup̄ in. q. que incipit. Quid
si duab⁹ ecclesijs.

Quadragesimo. Querō quō
debeat se habere cleric⁹ ⁊ p̄para
re qui est accessurus ad officiū.
vt infra scz q̄ cum audit signū
aut sonū campanē vel tubā que
pro officio pulsāt debet statim sur
gere ⁊ dicere aut cogitare q̄ sig
nū tale sit vox seu tuba fūm̄ re
gis p̄comis inātatis ipsū ad lau
des ⁊ eius debitum p̄soluēdū ac
excitāns ad opus v̄mee ad quā
vigili cura ⁊ sollicitudine aiq̄ de
uocōe accedē d̄t vsq̄ in finē labo
raturus vt pro mercede de natū
diuinū accipiat. Audi qđ legē
in illo ymno. Primo die r̄ oim.
r̄. et lege ipsū vsq̄ in finē q̄ in
strueris quō te h̄re debeas. Lege
ecā similit̄ mō ymnū illū Et r̄ ne
rerū cōditor r̄. ecā vsq̄ ad finē
Nā ibi reperies verba salutaria.

Et alibi scriptū est. Ante oratio
nem p̄para animā tuā ne sis q̄si
qui tēptat deū. hoc fieri docet de
cretū Basiliēn. de diuino cultu
et cū reuerēcia et habitu r̄gruo
et decenti nō cū camb⁹ et auib⁹
renatiis ⁊ alijs insolētijs de q̄
bus in dic. cle. i. de cele. mis. et
in cle. i. de vi. et hone. cle. ⁊ i. c.
i. eo. ti. li. vi. et in dic. c. dolēt̄ s
et. c. clerici officia eo. ti. in anti
quis et in dic. decre. Basiliēnsi.
Ingrediatur ecāam seu chorū
vt fortis pugil ⁊ athleta pro po
pulo oraturus adūsus dyabolū
Exēplo Moysi qui dū orabat
p̄plus vincebat. dū vero spiritus
eius ab oracōe relaxabatur tūc
populus vincebatur. Et p̄missio
crucis signaculo quo salū faci
sum⁹ vt no. in cle. i. de reliq̄. et
vne. sanc. ⁊ in. c. decet de immu
tate ecāam ⁊ oracōe d̄mca scilicet
Pater noster. vt moris est suū
debet in ch̄pare officiū ⁊ finire cū
vigili cura semp. vt in. c. i. xi.
dist. Et q̄ debeat officiū incipi
⁊ finire cū oracōe d̄mca scz Pat̄
noster est tex. de. cōse. di. c. idēz
semp. quā tene menti r̄.

Explicit
Deo gracias